

Βρυξέλλες, 8.4.2013
COM(2013) 181 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

σχετικά με τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την περιοχή του Δούναβη

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

σχετικά με τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την περιοχή του Δούναβη

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η περιοχή του Δούναβη (στο εξής «η Περιοχή») καλύπτει 14 χώρες, οκτώ από τις οποίες είναι κράτη μέλη της ΕΕ. Σ' αυτήν κατοικούν πάνω από 100 εκατομμύρια άνθρωποι, δηλαδή το ένα πέμπτο του πληθυσμού της ΕΕ. Οι χώρες διαφέρουν ως προς την οικονομική ανάπτυξη, αλλά υπάρχει αλληλεξάρτηση με δυνατότητες περαιτέρω ενσωμάτωσης και ανάπτυξης.

Η Περιοχή έχει μεταμορφωθεί μετά τα δύο τελευταία στάδια διεύρυνσης της ΕΕ: σε λίγο πρόκειται να προσχωρήσει και η Κροατία. Υπάρχουν πέντε ακόμη χώρες που αναπτύσσουν πολιτικούς, κοινωνικοοικονομικούς και τομεακούς δεσμούς με την ΕΕ με ποικίλους τρόπους. Η Περιοχή έχει στρατηγική θέση, αφού αποτελεί άνοιγμα της ΕΕ προς τους γείτονές της, την περιοχή της Μαύρης Θάλασσας, τον Νότιο Καύκασο και την Κεντρική Ασία. Στην Περιοχή βρίσκεται ο πιο διεθνής ποταμός του κόσμου, που είναι σημαντικότετος μεταφορικός άξονας, ζωτικής σημασίας υδρολογική λεκάνη και παγκοσμίου φήμης οικολογικός διάδρομος.

Η Περιοχή διασυνδέεται, συνεπώς, χάρη στις ευκαιρίες που της παρουσιάζονται και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει. Οι πολιτικές των χωρών αλληλεξαρτώνται. Θα μπορούσαν, ωστόσο, να ωφεληθούν από περαιτέρω βελτίωση της συνεργασίας, για παράδειγμα με την κάλυψη ορισμένων κενών που υπάρχουν στον τομέα των μεταφορών, τη μείωση της ρύπανσης και των κινδύνων λόγω πλημμυρών, τη μείωση της εξάρτησης από ενεργειακούς παρόχους εκτός της Περιοχής και την αντιμετώπιση των δημογραφικών αλλαγών ή της «διαρροής εγκεφάλων». Η ανταγωνιστικότητα στην Περιοχή θα μπορούσε, επίσης, να ωφεληθεί ουσιαστικά από την κοινή δράση στους τομείς των ΜΜΕ, των πολιτικών για την αγορά εργασίας, την εκπαίδευση και την ασφάλεια. Υπάρχει η ανάγκη για βελτίωση της θεσμικής ικανότητας σε όλα τα επίπεδα.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζήτησε από την Επιτροπή, στα συμπεράσματα της προεδρίας, της 18ης Ιουνίου 2009, να προετοιμάσει τη στρατηγική της ΕΕ για την περιοχή του Δούναβη. Η Επιτροπή ανταποκρίθηκε στο αίτημα του Συμβουλίου, με την ανακοίνωσή της που εξέδωσε στις 8 Δεκεμβρίου 2010. Τον Απρίλιο του 2011, το Συμβούλιο ενέκρινε την ανακοίνωση με το προσαρτημένο σχέδιο δράσης, στο οποίο προσδιορίζονται δράσεις και παραδείγματα σχεδίων/έργων σε 11 θεματικούς τομείς προτεραιότητας. Ακολουθείται η προσέγγιση που υιοθετήθηκε για πρώτη φορά στη στρατηγική της ΕΕ για την περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας.

Στη στρατηγική προβλέπεται εύρωστο, ολοκληρωμένο πλαίσιο για τις χώρες και τις περιφέρειες, ώστε να αντιμετωπίσουν ζητήματα που δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν με μεμονωμένες ενέργειες, αλλά απαιτούν στρατηγική διακρατική προσέγγιση, σχέδια και δικτύωση. Η στρατηγική επιτρέπει καλύτερη συνεργασία για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας, της μόχλευσης και του αντίκτυπου από τις πολιτικές, σε ενωσιακό, εθνικό και τοπικό, με τη χρήση των υφιστάμενων πολιτικών και προγραμμάτων και τη δημιουργία συνεργειών μεταξύ αυτών.

Η στρατηγική λειτουργεί σε ένα ενδιάμεσο επίπεδο μεταξύ εθνικών εργασιών και εργασιών σε επίπεδο ΕΕ για θέματα όπως η έρευνα και η καινοτομία, η μετανάστευση ή η ασφάλεια.

Ενισχύει την ενοποίηση των χωρών με την ΕΕ και φέρνει πιο κοντά στην Ένωση χώρες όπως αυτές των δυτικών Βαλκανίων, η Μολδαβία και περιφέρειες της Ουκρανίας.

Ύστερα από 18 μήνες υλοποίησης, είναι εμφανή σημαντικά επιτεύγματα. Η στρατηγική:

- προωθεί συγκεκριμένα διακρατικά σχέδια με αντίκτυπο στην Περιοχή και δίνει νέα ώθηση για δράση στην Περιοχή·
- στηρίζει τον συντονισμό διαφορετικών εθνικών και ενωσιακών πολιτικών και Ταμείων και ανοίγει τον δρόμο για συνοχή και καλύτερα αποτελέσματα, με μεγαλύτερο αντίκτυπο την περίοδο 2014-2020·
- αναπτύσσει μια ευρύτερη πλατφόρμα συνεργασίας και αντιμετωπίζει προκλήσεις που έχει διαπιστωθεί ότι χρειάζονται προσοχή από κοινού. Υπάρχουν 24 συντονιστές σε τομείς προτεραιότητας και 14 εθνικά σημεία επαφής που καθιστούν εφικτή την πρόοδο των εργασιών·
- προβάλλει την πολιτική σημασία της Περιοχής, μέσω στρατηγικής στήριξης σε υπουργικό επίπεδο και πραγματικής προόδου ως προς την υλοποίηση·

Στα ακόλουθα κεφάλαια αναφέρονται τα επιτεύγματα, δίνονται συγκεκριμένα παραδείγματα, ενώ εντοπίζονται οι τομείς που χρειάζονται μεγαλύτερη προσοχή. Στο κεφάλαιο 5 συνοψίζονται τα μέχρι σήμερα διδάγματα και στο κεφάλαιο 6 διατυπώνονται συστάσεις για το μέλλον.

2. ΣΧΕΔΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΔΟΥΝΑΒΗ

Η στρατηγική εστιάζεται, ιδίως, σε συγκεκριμένα και στρατηγικά σχέδια και πρωτοβουλίες με μακροπεριφερειακό αντίκτυπο. Η στρατηγική και το συνοδευτικό σχέδιο δράσης αναπτύσσονται γύρω από τέσσερις άξονες που καλύπτουν τα σημαντικότερα ζητήματα. Τα νέα σχέδια διευκολύνονται, δίνεται νέα ώθηση στα υφιστάμενα σχέδια και υποστηρίζονται δίκτυα στην Περιοχή¹.

2.1. Διασύνδεση της περιοχής του Δούναβη

Νέα σχέδια

- νέα ερευνητικά σχέδια για καινοτόμα πλοία, όπως το σχέδιο NEWS, αναπτύσσουν τεχνολογικές λύσεις για την ανανέωση του στόλου του Δούναβη, με πιο ανταγωνιστικές και περιβαλλοντικά φιλικές προσεγγίσεις, π.χ. μέσω αποτελεσματικότερων, καθαρότερων κινητήρων και καλύτερου σχεδιασμού σκαφών. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται συμβολή στην αύξηση του όγκου της βιώσιμης μεταφοράς εμπορευμάτων στον ποταμό κατά 20 % έως το 2020, σε σύγκριση με το 2010·
- ναυάγια πλοίων ανασύρονται από τον Δούναβη, τον Σάβα και τον Τίζα: σχέδιο που βελτιώνει τη ναυσιπλοΐα και τις οικολογικές συνθήκες. Το έργο αυτό, που αποσκοπεί στο να ανασυρθούν ναυάγια 15 000 τόνων συνολικά, σχεδιάστηκε από το σερβικό Εμπορικό Επιμελητήριο στο πλαίσιο της εν λόγω στρατηγικής με τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα·
- οι εργασίες της διασύνδεσης φυσικού αερίου Βουλγαρίας-Σερβίας έχουν προχωρήσει και συνδέουν την περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας με την Αδριατική και το Αιγαίο και ακόμη τη Μαύρη Θάλασσα. Ο αγωγός αερίου θα έχει μήκος 150

¹ Μια πλήρης έκθεση για κάθε τομέα προτεραιότητας μπορεί να ληφθεί από τον διαδικτυακό τόπο για τη στρατηγική της ΕΕ για την περιοχή του Δούναβη (www.danube-region.eu/pages/reports)

χλμ. Συμβάλλει στη διαφοροποίηση των πηγών εφοδιασμού με φυσικό αέριο, εγγυάται ασφάλεια στον εφοδιασμό με φυσικό αέριο και ολοκληρώνει το σημαντικό περιφερειακό «δακτύλιο» στον εφοδιασμό με φυσικό αέριο.

Νέα ώθηση στα υφιστάμενα σχέδια

- Η συνεργατική προσέγγιση διευκολύνει την ολοκλήρωση της γέφυρας Calafat-Vidin που συνδέει τη Ρουμανία με τη Βουλγαρία. Η γέφυρα συγχρηματοδοτείται από τα Ευρωπαϊκά Ταμεία και είναι η δεύτερη μόνο γέφυρα σε 630 χλμ. κατά μήκος των συνόρων που παρέχει τον σημαντικό ελλείποντα κρίκο στο Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών (TEN-T).

Νέες πρωτοβουλίες για τον συντονισμό της πολιτικής

- Με πρόσκληση της Επιτροπής, οι υπουργοί Μεταφορών της Περιοχής του Δούναβη ενέκριναν, στις 7 Ιουνίου 2012, δήλωση για τη διατήρηση των ποτάμιων μεταφορών στον Δούναβη, δεσμευόμενοι να λάβουν συγκεκριμένα μέτρα, συμπεριλαμβανομένης της επιτήρησης του βάθους των υδάτων και της σηματοδότησης των οδών ναυσιπλοΐας στα τμήματα του ποταμού που είναι ρηχά. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα συμφωνία μεταξύ Ρουμανίας και Βουλγαρίας για τον από κοινού προγραμματισμό των εργασιών και την από κοινού χρήση του εξοπλισμού.
- Δημιουργήθηκε ένα μοντέλο αγοράς αερίου για την περιοχή του Δούναβη με σκοπό την ποσοτικοποίηση του περιφερειακού αντικτύπου των έργων υποδομής για το αέριο, που σχεδιάζονται στην Περιοχή, με αποτέλεσμα τη συμφωνία των χωρών του Δούναβη σε μια δέσμη συστάσεων πολιτικής για μελλοντικά παρόμοια σχέδια.

2.2. Προστασία του περιβάλλοντος στην περιοχή του Δούναβη

Νέα σχέδια

- Η Γενική Διεύθυνση Έρευνας και Καινοτομίας της Επιτροπής ζήτησε να υποβληθούν ερευνητικά σχέδια, να σχεδιαστεί η περιβαλλοντική έρευνα και να βελτιωθεί η αφομοίωση των αποτελεσμάτων στην Περιοχή. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την κινητοποίηση σημαντικών παραγόντων και πόρων από δημόσιες και ιδιωτικές πηγές (εθνικές και ενωσιακές) για μια αποτελεσματική συνολικά διαχείριση του πλέγματος ποταμός-δέλτα-ακτή-θάλασσα.
- Η ομάδα έργου για τον οξύρρυγχο του Δούναβη δημιουργήθηκε για να προστατεύσει βιώσιμους πληθυσμούς αυτού του σημαντικού ψαριού στον ποταμό και για να διευκολύνει τα σχέδια, τα μέτρα και τις πρωτοβουλίες για την επιστροφή του οξύρρυγχου. Προωθεί διατομεακή προσέγγιση και συνδέει τη βιοποικιλότητα με τομείς πολιτικής όπως η ποιότητα του νερού, η διαπερατότητα των ενδιαιτημάτων, η οικονομική ανάπτυξη, η περιβαλλοντική εκπαίδευση και ακόμα και η πρόληψη του εγκλήματος (σχετίζεται με το παράνομο εμπόριο χαβιαριού).

Νέα ώθηση στα υφιστάμενα σχέδια

- Το σχέδιο «DANUBE FLOODRISK» (Ο Δούναβης και ο κίνδυνος πλημμύρας) εξερευνά τις μεθόδους και βάσεις δεδομένων για τις οποίες μπορεί να υπάρξει συνεργασία των χωρών. Συνολικά, συμμετέχουν 19 ιδρύματα από 8 χώρες του Δούναβη και σημειώνεται μεγάλη πρόοδος για κοινές τράπεζες δεδομένων και χαρτογράφηση των πλημμυρών. Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Επίγνωσης Πλημμυρών (EFAS) διεξάγει επίσης συμπληρωματικές εργασίες.

2.3. Οικοδόμηση της ευημερίας στην περιοχή του Δούναβη

Νέα σχέδια

- Η Γενική Διεύθυνση Επικοινωνιακών Δικτύων, Περιεχομένου και Τεχνολογιών της Επιτροπής έχει δρομολογήσει ένα νέο έργο ηλεκτρονικής υποδομής στο πλαίσιο του 7ου προγράμματος-πλαisiού για τη βελτίωση της πρόσβασης και την παροχή προηγμένων υπηρεσιών πληροφορικής στους ερευνητές. Η νέα ηλεκτρονική υποδομή θα λειτουργήσει ως γέφυρα προς τις εξαιρετικά εξελιγμένες, από άποψη πληροφορικής, υπηρεσίες της ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας PRACE για τις χώρες της περιοχής του Δούναβη και μάλιστα και προς ορισμένες χώρες του Καυκάσου. Το σχέδιο SEERA-EI θα αξιοποιήσει τα αποτελέσματα αυτά και θα τα εντάξει, μαζί με άλλες εργασίες, σε ημερήσια διάταξη με θέματα για το Δούναβη.
- Το επιχειρηματικό φόρουμ της περιοχής του Δούναβη, που συντονίζεται από το αυστριακό Εμπορικό Επιμελητήριο, παρέχει μια σημαντική πλατφόρμα δικτύωσης για πάνω από 300 ΜΜΕ. Ενθαρρύνει τις συναντήσεις επιχειρηματιών και υποστηρίζει δεσμούς με παρόχους γνώσης όπως ερευνητικά ιδρύματα και πανεπιστήμια.
- Τα κέντρα μεταφοράς τεχνολογίας που είναι εγκατεστημένα στην περιοχή του Δούναβη, με πέντε πιλοτικά σχέδια που είναι προσαρτημένα σε σημαντικά πανεπιστήμια της Περιοχής του Δούναβη, με σκοπό τη βελτίωση των δεσμών μεταξύ ακαδημαϊκού κόσμου και ιδιωτικού τομέα.
- Σε ένα άλλο πιλοτικό σχέδιο, τα σχολεία του Δούναβη και οι σπουδαστές αναπτύσσουν από κοινού πρωτοποριακά μαθήματα κατάρτισης και δημιουργικά εκπαιδευτικά προγράμματα για την προώθηση διακρατικών επαφών μεταξύ διαφορετικών πολιτιστικών τάσεων, με έμφαση στην ενεργό ιδιότητα του πολίτη και δέσμευση για βιώσιμη ανάπτυξη. Καταρτίζεται ένας καινοτόμος οδηγός για εκπαιδευτικούς που θα εφαρμόζεται σε όλη την περιοχή του Δούναβη.

Νέες πρωτοβουλίες για τον συντονισμό της πολιτικής

- Έχουν αρχίσει οι εργασίες για τη σύσταση ενός Ταμείου Έρευνας και Καινοτομίας του Δούναβη, όπου θα συγκεντρώνονται οι εθνικοί και περιφερειακοί πόροι, με βάση τις εμπειρίες του προγράμματος BONUS στην Περιοχή της Βαλτικής. Μια κοινή δήλωση των υπουργών της Περιοχής του Δούναβη για την Έρευνα υπεγράφη στην Ουλμ στις 9 Ιουλίου 2012 και άνοιξε τον δρόμο για προπαρασκευαστικές εργασίες. Η Γενική Διεύθυνση Έρευνας και Καινοτομίας και η Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής και Αστικής Ανάπτυξης υποστηρίζουν τις εργασίες αυτές, ιδίως μέσω ενός δικτύου INCO.net για τον Δούναβη και με άλλα μέσα.

2.4. Ενδυνάμωση της περιοχής του Δούναβη

Νέα σχέδια

- Το Κοινό Κέντρο Ερευνών έχει δρομολογήσει πρωτοβουλία για την παροχή επιστημονικής υποστήριξης στη στρατηγική αυτή, σε συνεργασία με σημαντικούς επιστημονικούς εταίρους της Περιοχής. Έχουν ξεκινήσει εργασίες για τη δημιουργία, σε πανδουνάβιο επίπεδο, υποδομής υπηρεσιών και δεδομένων σχετικά με τις κοινές προκλήσεις όπως είναι η προστασία του περιβάλλοντος, η πλοϊμότητα, η άρδευση και η αγροτική ανάπτυξη και η παραγωγή ενέργειας. Προσδιορίζονται τέσσερις θεματικοί επιστημονικοί τομείς για την ενίσχυση της επιστημονικής συνεργασίας και την καθοδήγηση των ερευνητικών δραστηριοτήτων. Οι χώρες και περιφέρειες που επιθυμούν να χαράξουν καινοτόμες στρατηγικές σε περιφερειακό επίπεδο θα έχουν αρωγό την ιδιαίτερη έμφαση που δίνεται σε στρατηγικές έξυπνης ειδίκευσης.

- Με σκοπό να βελτιωθεί η πρόσβαση στη χρηματοδότηση της Περιοχής, η πρωτοβουλία «Διάλογος για τη χρηματοδότηση στην περιοχή του Δούναβη» επιδιώκει την αντιστοίχιση σχεδίων και κεφαλαίων, αναζητεί υπευθύνους υλοποίησης έργων, όπως ΜΜΕ, μαζί με τράπεζες, διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και χρηματοδοτικά προγράμματα.

Νέες πρωτοβουλίες για τον συντονισμό της πολιτικής

- Με σύσκεψη κορυφής για θέματα πολιτικής που πραγματοποιήθηκε τον Ιανουάριο του 2012 ξεκίνησε μια πρωτοβουλία για να ενταθεί η συνεργασία μεταξύ των υπευθύνων χάραξης πολιτικής στην περιοχή του Δούναβη, να βελτιωθούν τα μέτρα κατά των εγκληματικών πράξεων που έχουν σχέση με τον ποταμό (συμπεριλαμβανομένου του οργανωμένου εγκλήματος) και να συσταθεί μια διακρατική πλατφόρμα επιβολής του νόμου. Επιπλέον, η EUROPOL έχει καταρτίσει ένα ειδικό σχέδιο για την ανάλυση απειλών για την περιοχή του Δούναβη.

3. ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟ ΕΠΑΚΡΟ: ΕΥΘΥΓΡΑΜΜΙΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΣΥΝΕΡΓΕΙΩΝ

Οι εργασίες επιτεύχθηκαν χάρη στη βελτίωση του τρόπου με τον οποίο οι πόροι και η τεχνογνωσία, που υπάρχουν ήδη στην Περιοχή, χρησιμοποιούνται με καλύτερο συντονισμό. Με την προσέγγιση αυτή, η στρατηγική αποβλέπει σε καλύτερα αποτελέσματα και σε μεγαλύτερο αντίκτυπο με τη συνένωση των υφιστάμενων κεφαλαίων και πολιτικών σε ενωσιακό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο ΕΕ. Ακολουθούν μερικά παραδείγματα:

- σχέδια υποδομών, όπως εργοστάσιο επεξεργασίας λυμάτων, που εξασφαλίζουν καλύτερη ποιότητα των υδάτων σε όλη την Περιοχή, χρηματοδοτούνται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία·
- διασυνοριακά προγράμματα, όπως Ρουμανία-Σερβία και Ουγγαρία-Σερβία, ευθυγραμμίζονται όλο και πιο πολύ με τη στρατηγική, αφού χρησιμοποιούν ειδικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων ή αντιμετωπίζονται με επιπλέον βαθμολογία στις διαδικασίες επιλογής. Μόνο για τη Σερβία δόθηκαν, για σχέδια που εμπίπτουν στη στρατηγική αυτή, 19 εκατομμύρια ευρώ από στη συνιστώσα διασυνοριακής συνεργασίας του μηχανισμού προενταξιακής βοήθειας το 2011·
- προγράμματα διακρατικής συνεργασίας, όπως της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της Κεντρικής Ευρώπης, χρηματοδότησαν νέα σχέδια στο πλαίσιο της στρατηγικής για την περιοχή του Δούναβη·
- στο πλαίσιο του 7ου προγράμματος-πλαισίου δρομολογήθηκαν τρεις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων ειδικά για την περιοχή του Δούναβη, για έναν στόλο με χαρακτηριστικά καινοτομίας, για περιβαλλοντικές λύσεις και για τον συντονισμό πολιτικών για τις επιστήμες και την τεχνολογία·
- σχέδια συγχρηματοδοτούμενα από τη Γενική Διεύθυνση Επιχειρήσεων και Βιομηχανίας έχουν στηρίξει τον διακρατικό βιώσιμο τουρισμό στην περιοχή του Δούναβη·
- το συνολικό μήκος του ποταμού Δούναβη λαμβάνεται τώρα υπόψη στο σχέδιο των αναθεωρημένων κατευθύνσεων για το διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών·
- από το Επενδυτικό Πλαίσιο για τα Δυτικά Βαλκάνια που χρηματοδοτείται από το μέσο προενταξιακής βοήθειας, δίνεται προτεραιότητα σε σχέδια που συμμορφώνονται με τη στρατηγική·

- το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υποστηρίζει πιλοτικά σχέδια και προπαρασκευαστικές δράσεις για την περιοχή του Δούναβη, παρέχοντας τεχνική βοήθεια στους συντονιστές των τομέων προτεραιότητας και ενθαρρύνοντας καινοτόμες προσεγγίσεις για την υλοποίηση της στρατηγικής·
- περιφέρειες όπως αυτή της Βάδης-Βιτεμβέργης έχουν δεσμεύσει κεφάλαια για την υποστήριξη της στρατηγικής, συμπεριλαμβανομένης της αρχικής φάσης των σχεδίων που έχουν σαφή μακροπεριφερειακό αντίκτυπο·
- η Ευρωπαϊκή Επενδυτική Τράπεζα έχει συστήσει, μαζί με την Ουγγαρία, το Σημείο Επαφής Βουδαπέστης-Δούναβη για να διευκολύνει την ανάπτυξη διακρατικών επενδυτικών σχεδίων·
- σε εξέλιξη βρίσκονται παρόμοιες εργασίες για ένα μέσο τεχνικής βοήθειας στην περιοχή του Δούναβη, που θα διευκολύνει το στάδιο προπαρασκευής του σχεδίου.

Όσον αφορά τη σημαντική προσεχή περίοδο προγραμματισμού 2014-2020, έχει ζωτική σημασία να αξιοποιηθούν περισσότερο τα προγράμματα και οι πολιτικές για την υλοποίηση της στρατηγικής:

- οι μακροπεριφερειακές στρατηγικές διαγράφονται στο κοινό στρατηγικό πλαίσιο που διέπει τον συντονισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ). Αυτό παρέχει στον προγραμματισμό μια στρατηγική κατεύθυνση και διευκολύνει την τομεακή και εδαφική σύνδεση για τα ταμεία που έχουν κοινή διαχείριση, συγκεκριμένα το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας·
- η μακροπεριφερειακή προσέγγιση περιγράφεται στις συμφωνίες εταιρικής σχέσης, για τις επιμέρους χώρες, για να εξασφαλιστεί ότι τα εθνικά/περιφερειακά προγράμματα και τα προγράμματα συνεργασίας λαμβάνουν υπόψη τους την προσέγγιση· με βάση την προσέγγιση προβλέπεται χρηματοδότηση στο μέλλον για τη στρατηγική μέσω των ΕΔΕΤ και, συνεπώς, εξασφαλίζεται η βιωσιμότητα για τα προσεχή χρόνια·
- ετοιμάζεται ένα αναθεωρημένο και εξειδικευμένο πρόγραμμα συνεργασίας για την περιοχή του Δούναβη, για τη χρηματοδότηση σχεδίων δικτύωσης και για την παροχή θεσμικής υποστήριξης για την υλοποίηση και τη διακυβέρνηση.

4. ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Συνεπώς, για πρώτη φορά στην Περιοχή, ύστερα από συγκρούσεις και διαιρέσεις, και αφού αξιοποιήθηκε η διεύρυνση, η στρατηγική θέτει σε εφαρμογή μια δομή λειτουργικής συνεργασίας για να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις στην περιοχή του Δούναβη μες από τη συνεργασία. Από πλευράς σχεδίων και προγραμματισμού, πρόκειται επίσης για μια σημαντική νέα πλατφόρμα, με πολλά ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων χωρών της περιοχής του Δούναβη που έχουν πολιτική δέσμευση σε όλα τα επίπεδα.

Χωρίς να δημιουργηθούν νέοι θεσμοί, η πλατφόρμα αυτή επιτρέπει στους βασικούς συντελεστές των εθνικών και περιφερειακών διοικήσεων να σημειώνουν καθημερινά πρόοδο ως προς την υλοποίηση:

- η στρατηγική είναι οργανωμένη με άξονα 11 λειτουργικούς τομείς προτεραιότητας οι οποίοι συγκεντρώνουν εμπειρογνωμοσύνη και αρμοδιότητες: 1) εσωτερικές ποτάμιες, σιδηροδρομικές, οδικές και αεροπορικές μεταφορές· 2) ενέργεια· 3) πολιτισμός και τουρισμός· 4) ποιότητα του νερού· 5) περιβαλλοντικοί κίνδυνοι· 6)

βιοποικιλότητα· 7) κοινωνία της γνώσης και τεχνολογίες των πληροφοριών· 8) ανταγωνιστικότητα και ανάπτυξη συνεργατικών σχηματισμών (clusters)· 9) επενδύσεις στο ανθρώπινο δυναμικό και στις δεξιότητες· 10) θεσμική ικανότητα· 11) ασφάλεια·

- τους θεματικούς αυτούς τομείς διαχειρίζονται οι συντονιστές των τομέων προτεραιότητας, που είναι υψηλόβαθμοι υπάλληλοι των εθνικών και περιφερειακών διοικήσεων, εμπειρογνώμονες στα θεματικά τους πεδία. Υποστηρίζονται από εταίρους από την περιοχή του Δούναβη και είναι οργανωμένοι σε 11 διευθύνουσες ομάδες, μια για κάθε τομέα προτεραιότητας. Από μόνες τους αποτελούν σημαντικές νέες πλατφόρμες συνεργασίας·
- σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, η υλοποίηση εξασφαλίζεται από τα εθνικά σημεία επαφής, τα οποία εφαρμόζουν τη στρατηγική σε εθνικά και περιφερειακά πλαίσια και ωθούν τους υπευθύνους χάραξης πολιτικής να «σκέφτονται μακροπεριφερειακά». Η πολιτική δέσμευση επιτυγχάνεται μέσω συσκέψεων με τους υπουργούς Εξωτερικών Υποθέσεων καθώς και τομεακούς υπουργούς και μέσω πρωτοβουλιών με δήμους και περιφέρειες·
- σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η υλοποίηση διευκολύνεται και η στρατηγική εμπεδώνεται στις πολιτικές της ΕΕ, μέσω επαφών με τους εταίρους στις παραδουνάβιες χώρες, μέσω της αποκατάστασης δεσμών με τους υπευθύνους λήψης αποφάσεων της ΕΕ, για παράδειγμα, μέσω των τακτικών φόρουμ για τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, με την τακτική συμμετοχή των υπαλλήλων της Επιτροπής σε συσκέψεις με παράγοντες της Περιοχής και με τη θεσμική υποστήριξη που παρέχεται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ·
- το πρόγραμμα INTERACT της ΕΕ παρέχει δυνατότητες για την ανάπτυξη της θεσμικής ικανότητας και οργανωτική υποστήριξη, καθώς και εργαλεία επικοινωνίας (π.χ. οπτική ταυτότητα, ιστότοπο, ενημερωτικό δελτίο) για την προβολή των αποτελεσμάτων της στρατηγικής στα μέσα και στο ευρύ κοινό·
- αν αξιοποιηθούν όσα έχουν ήδη επιτευχθεί, η στρατηγική θα παράσχει σημαντικότερη και λειτουργική στήριξη στους θεσμούς που λειτουργούν ήδη στην Περιοχή, όπως η Διεθνής Επιτροπή για την Προστασία του Δούναβη, που εξετάζει περιβαλλοντικά ζητήματα και ζητήματα ποιότητας του νερού και η επιτροπή για τον Δούναβη με αντικείμενο την πλοϊμότητα. Συντελεστές της κοινωνίας των πολιτών συμμετέχουν στις εργασίες, μεταξύ άλλων και σε σεμινάρια για τα ενδιαφερόμενα μέρη, στις διευθύνουσες ομάδες και στο ετήσιο φόρουμ και, ιδίως, στον τομέα προτεραιότητας 10, τη «θεσμική ικανότητα».

5. ΔΙΑΓΓΜΑΤΑ

Στο τέλος της αρχικής περιόδου υλοποίησης, εξάγονται τα ακόλουθα συμπεράσματα:

Δομή της υλοποίησης

- Τα εθνικά σημεία επαφής, οι συντονιστές του τομέα προτεραιότητας και οι διευθύνουσες ομάδες βρίσκονται στον πυρήνα της υλοποίησης της στρατηγικής. Οι εργασίες τους χρειάζονται περαιτέρω εμπέδωση σε πολιτικές και διοικητικές δομές. Ο προβλεπόμενος, κεντρικός ρόλος τους απαιτεί θεσμική σταθερότητα, πολιτική αναγνώριση και κατανομή επαρκών ανθρώπινων πόρων. Η επαρκής στελέχωση και στήριξη από τα υπουργεία είναι απαραίτητη για να εκπληρώσουν τον ρόλο τους·

- Η εμπειρία δείχνει ότι οι εργασίες του συντονισμού σε εθνικό επίπεδο λειτουργούν καλύτερα σε χώρες που έχουν συστήσει διυπουργικές ομάδες εργασίας για τον συντονισμό των εργασιών που αφορούν τον Δούναβη σε εθνικό επίπεδο, ιδίως στην περίπτωση που έχουν συσταθεί πλατφόρμες σε πολιτικό επίπεδο ή επίπεδο ανώτερων αξιωματούχων, και όταν υπάρχει γραμματεία που παρέχει τεχνική υποστήριξη στο έργο τους. Πρόκειται για μια καλή πρακτική, που θα πρέπει να ενθαρρύνεται σε όλη την Περιοχή.
- Ο προϋπολογισμός της ΕΕ μπορεί να παράσχει περιορισμένη άμεση χρηματοδότηση για τη δομή της υλοποίησης έως το 2014. Ωστόσο, αφού η χρηματοδότηση δεν είναι εγγυημένη ύστερα από αυτό, πρέπει να βρεθούν άλλα μέσα ενίσχυσης, όπως εθνικοί πόροι, το μελλοντικό πρόγραμμα διακρατικής συνεργασίας για τον Δούναβη και το μελλοντικό πρόγραμμα INTERACT.

Πολιτική υποστήριξη

- Η πολιτική υποστήριξη υψηλού επιπέδου βρίσκεται στην αφετηρία της στρατηγικής και παραμένει ζωτικής σημασίας για την υλοποίησή της. Χάρη στις υπουργικές συσκέψεις (για τη μεταφορά, την έρευνα και την καινοτομία, την ενέργεια) έχει προχωρήσει σημαντικά η συντήρηση του ποταμού Δούναβη, ο συντονισμός των εθνικών και περιφερειακών πολιτικών στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας και η ενίσχυση χωρών που δεν είναι κράτη μέλη της ΕΕ, για την υλοποίηση της 3ης δέσμης μέτρων για την ενέργεια στο πλαίσιο της Ενεργειακής Κοινότητας.
- Οι συσκέψεις των υπουργών Εξωτερικών υπογράμμισαν ότι υπάρχει πολιτική στήριξη για τη στρατηγική. Ο ενεργός ρόλος της Ουγγαρίας στη διάρκεια της προεδρίας επιτάχυνε τις εργασίες. Αυτό είναι ιδιαίτερα χρήσιμο, όταν το πολιτικό επίπεδο συνδέεται με τα όσα γίνονται από πλευράς στρατηγικής.

Χρηματοδότηση συγκεκριμένων ενεργειών

- Η βέλτιστη αξιοποίηση των υφιστάμενων πολιτικών και προγραμμάτων, όπως τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ), ο μηχανισμός προενταξιακής βοήθειας, το πρόγραμμα TEN-T, το πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα και την ανάπτυξη ή τα ιδιωτικά κεφάλαια είναι κρίσιμης σημασίας. Όσον αφορά την περίοδο 2014-2020, έχει μεγάλη σημασία να ενσωματωθεί η στρατηγική συστηματικά στα προγράμματα. Χρειάζεται κοινή προσπάθεια από τις χώρες του Δούναβη, τις περιφέρειες και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- Σημαντικές πρωτοβουλίες έχουν δρομολογηθεί για την υποστήριξη σχεδίων στο προπαρασκευαστικό στάδιο και τη βελτίωση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση, όπως το μέσο τεχνικής βοήθειας στην περιοχή του Δούναβη, τα κεφάλαια από το ομόσπονδο κράτος της Βάδης-Βιτεμβέργης, το σημείο επαφής Βουδαπέστη-Δούναβη ή τον Διάλογο για τη Χρηματοδότηση του Δούναβη. Πρέπει να ενισχυθούν οι δεσμοί μεταξύ των πρωτοβουλιών.

Ενίσχυση των υφιστάμενων πρωτοβουλιών

- Έχουν διαμορφωθεί συνέργειες με τα υφιστάμενα όργανα και πρωτοβουλίες, όπως το ICPDR, την Ενεργειακή Κοινότητα ή τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης, και είναι ανάγκη να ενισχυθούν. Η προσέλκυση ιδρυμάτων, φορέων και δικτύων για να συμμετάσχουν γίνεται χάρη στις θετικές εμπειρίες που έχουν αποκτηθεί αλλού, ιδίως στην περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας. Αυτό διευκολύνεται πολύ από την ομάδα υψηλού επιπέδου, που συστάθηκε με σκοπό την καθοδήγηση της μακροπεριφερειακής πρωτοβουλίας, το οποίο παρέχει συμβουλές για τις εν λόγω

εργασίες, γεγονός που ενισχύει τη διαθέσιμη εμπειρογνωμοσύνη, ώστε να αποτρέπονται οι παράλληλες δομές και να αξιοποιούνται καλύτερα οι διαθέσιμοι πόροι.

Καθοδήγηση των αποτελεσμάτων και στόχοι

- Στόχοι, ορόσημα και χάρτες πορείας οριοθετούν τις προτεραιότητες, συμβάλλουν στην έγκαιρη υλοποίηση και διευκολύνουν την προβολή των δυνατοτήτων της στρατηγικής. Πρέπει να αναθεωρούνται και να παρακολουθούνται συνεχώς.

Ενοποίηση πολιτικών και πόρων

- Ιδιαίτερη αξία έχουν οι ενοποιητικές προσεγγίσεις, για παράδειγμα αυτές που συνδυάζουν θέματα πλοήγησης και περιβαλλοντικά ενδιαφέροντα κατά την ανάπτυξη του ποταμού, όπως στο τμήμα του ποταμού ανατολικά της Βιέννης. Η Επιτροπή διευκολύνει τη διατομεακή συνεργασία, για παράδειγμα στο επιστημονικό πεδίο μέσω των δραστηριοτήτων του Κοινού Κέντρου Ερευνών, με τη συμμετοχή των αρμόδιων υπηρεσιών και πολλαπλών πηγών χρηματοδότησης. Γενικά, θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν περισσότερο πλαίσια σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ώστε να αναδειχθεί ότι η περιοχή του Δούναβη δεν είναι μόνον ο ποταμός.

Ενσωμάτωση χωρών μη μελών της ΕΕ

- Στη στρατηγική εμπλέκονται έξι χώρες που δεν είναι μέλη της Ένωσης, γεγονός που ευνοεί την αυξημένη συνεργασία στην Περιοχή. Πρέπει να βρεθούν και να ενισχυθούν καινοτόμες λύσεις για τη διευκόλυνση της συμμετοχής αυτών των χωρών και τη χρηματοδότηση της υλοποίησης σχεδίων. Στην πτυχή αυτή περιλαμβάνεται και η πλήρης συμμετοχή στον συντονισμό των τομέων προτεραιότητας και τις διευθύνουσες ομάδες, όπου δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην παροχή υποστήριξης για τη συμμετοχή. Έχουν βρεθεί κονδύλια από τον προϋπολογισμό της ΕΕ για τις δραστηριότητες της στρατηγικής για τον Δούναβη από τουλάχιστον μία από τις χώρες που δεν είναι μέλη της ΕΕ και αυτό αποτελεί καλή πρακτική για να την ακολουθήσουν και άλλοι.

Επικοινωνία

- Η κοινή οπτική ταυτότητα, ο εμπειριστατωμένος ιστότοπος που καλύπτει όλους τους τομείς προτεραιότητας, το ενημερωτικό δελτίο και το υλικό προώθησης που έχει καταρτιστεί με τη σημαντικότερη ενίσχυση του προγράμματος INTERACT, έχουν αυξήσει την προβολή και διευκολύνει την επικοινωνία. Θα ήταν χρήσιμο να δοθεί κεντρική πληροφόρηση για τις συνεδριάσεις και διασκέψεις για τον Δούναβη ώστε να υπάρξει συντονισμένη επικοινωνία.
- Το πρώτο ετήσιο φόρουμ που πραγματοποιήθηκε στο Regensburg τον Νοέμβριο του 2012 επιβεβαίωσε την πολιτική στήριξη προς τη στρατηγική και παρείχε την ευκαιρία να προβληθεί και να συζητηθεί η υλοποίηση. Η σύγκληση αυτού του συνεδρίου σε τακτική βάση και η ανάδειξή του σε κύριο συμβάν για τη στρατηγική, σε συνδυασμό με μια σύνοδο των υπουργών Εξωτερικών, έχει προστιθέμενη αξία.

6. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Η στρατηγική της ΕΕ για την περιοχή του Δούναβη έχει αναδείξει τις σαφείς δυνατότητες στο πρώτο στάδιο της υλοποίησης. Έχει προβάλει μια Περιοχή με σημαντικές δυνατότητες για ανάπτυξη και περαιτέρω ενσωμάτωση, συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων όπως η αειφόρος χρήση των πόρων ή η κλιματική αλλαγή με συνεργατικό τρόπο. Για να εξασφαλιστεί η συνέχιση των εργασιών για τα βασικά θέματα που

αντιμετωπίζει η Περιοχή και βάσει της εμπειρίας που έχει αποκτηθεί, καθώς και των συζητήσεων που έγιναν στο πρώτο ετήσιο φόρουμ, η Επιτροπή συνιστά στις συμμετέχουσες χώρες και περιφέρειες:

- να ενισχύσουν τις εσωτερικές δομές τους για την υλοποίηση της στρατηγικής και να παράσχουν επαρκή οικονομική ενίσχυση, πολιτική υποστήριξη και αυξημένη θεσμική σταθερότητα·
- να εξασφαλίσουν τη συνέχεια και την ανανέωση των εντολών για τους εκπροσώπους που αποστέλλουν στις διευθύνουσες ομάδες, αξιοποιώντας τα προγράμματα των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων για την περίοδο 2014-2020, ώστε να υποστηρίξουν τις δομές υλοποίησης·
- να εξασφαλίσουν ηγεσία μακράς διάρκειας και στρατηγικό σχεδιασμό για τη στρατηγική, επικουρούμενες από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κατά τρόπον ώστε οι συμμετέχουσες χώρες και περιφέρειες να ανταποκρίνονται στις ευθύνες τους. Η υλοποίηση της στρατηγικής θα πρέπει να γίνει περισσότερο αυτόνομης με δομές που θα εξασφαλίζουν τη συνέχεια ακόμη κι όταν τα πρόσωπα αλλάξουν·
- να παρακολουθούν διαρκώς την υλοποίηση σε όλους τους τομείς προτεραιότητας, συμπεριλαμβανομένης της δέσμευσης σε πολιτικό επίπεδο και με όρους απτών επιτευγμάτων, με σκοπό την επικέντρωση σε συγκεκριμένες προκλήσεις και τη θεμελίωση προτεραιοτήτων αλλά και μια πιο εύρωστη, προσανατολισμένη στα αποτελέσματα δομή·
- να εξασφαλίζουν ότι υπάρχει μεγαλύτερη εστίαση σε αποτελέσματα δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή σε κατάλληλους στόχους και δείκτες, ορόσημα και χάρτες πορείας·
- να εξασφαλίσουν συστηματική εμπέδωση της στρατηγικής στα ενωσιακά, εθνικά και περιφερειακά προγράμματα για την περίοδο 2014-2020, ιδίως για τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία, το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020», το COSME και τη διευκόλυνση Διασυνδέοντας την Ευρώπη, με τη χρήση της εμπειρογνωμοσύνης που έχει αποκτηθεί από τα δίκτυα του Δούναβη και βασικούς εταίρους στον προγραμματισμό και την υλοποίηση·
- να ενισχύσουν τη συμβολή της στρατηγικής στην «Ευρώπη 2020» με συγκεκριμένες δράσεις της περιοχής του Δούναβη που συνδέονται με την έξυπνη, διατηρήσιμη ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς·
- να ενισχύσουν τη συνοχή των δράσεων του Δούναβη με πολιτικές της ΕΕ εξασφαλίζοντας ότι οι εργασίες της στρατηγικής συζητιούνται στα υφιστάμενα θεσμικά, στα αρμόδια τομεακά συμβούλια και, αν χρειαστεί, σε ειδικές υπουργικές συσκέψεις·
- να αυξήσουν τις επικοινωνιακές δραστηριότητες ώστε να απευθύνονται σε μεγαλύτερο κοινό·
- να καθιερώσουν ετήσια διάσκεψη ως το κύριο συμβάν του έτους, να δώσουν στρατηγικές κατευθύνσεις, να δημιουργήσουν δεσμούς και κοινές προσεγγίσεις και να προβάλουν τα επιτεύγματα·
- να ενισχύσουν, μαζί με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τον συντονισμό και τη συνοχή με τις υφιστάμενες και ενδεχόμενες μελλοντικές πρωτοβουλίες της ΕΕ του ίδιου ή παρόμοιου τύπου σε μακροπεριφερειακό επίπεδο ή σε επίπεδο θαλάσσιας λεκάνης.